

2. Змирлов К. П. О праве опекуна отыскивать наследство в пользу безвестно отсутствующего. Журнал гражданского и уголовного права. 1888. Кн. 8. С. 20–25.

3. Серебровский В. И. Очерки советского наследственного права. М.: Изд-во АН СССР, 1953. 238 с.

4. Фурса С. Я., Фурса Є. І. Спадкове право. Теорія та практика: навч. посіб. Київ: Атіка, 2002. 496 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-279-4-79>

**Бурко О. В.**

*кандидат педагогічних наук,  
доцент кафедри педагогіки та психології,  
Український гуманітарний інститут*

**Барабаш С. М.**

*кандидат філологічних наук, доцент,  
доцент кафедри мовної підготовки,  
Національний медичний університет імені О. О. Богомольця*

### **ВИВЧЕННЯ ПОСТАТІ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ ЗАСОБАМИ СУЧАСНОГО МИСТЕЦТВА НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ**

3 грудня 2022 р. в Україні відзначатиметься 300-річчя з дня народження філософа-містика, поета, педагога – Григорія Сковороди.

Уночі проти 7 травня 2022 р. внаслідок прямого влучання російської ракети було знищено Літературно-меморіальний музей Г. С. Сковороди у с. Сковородинівка Харківської обл. Це був маєток XVIII ст., в якому останні роки свого жив, працював і був похований Григорій Савович.

Актуальним вважаємо збереження духовної спадщини українського народу, зокрема митця європейського рівня Г. Сковороди; формування на цій основі мовленнєвих навичок іноземних студентів.

Мета: ознайомлення із творчою постаттю Григорія Сковороди; розвиток логічного і творчого мислення інокомунікантів через ігровий елемент; розширення словникового запасу; формування естетичних навичок сприйняття його образу в колекції еколяшок Тетяни Федорової.

Знайомство із постаттю Г. Сковороди здійснюємо через географію тогочасної України у суголосі із сьогоденням.

Пропонуємо варіанти роботи з іноземними студентами.

Мотто: «Прагнімо вершини, щоб принаймні оволодіти серединою» [2, с. 290] не оголошуємо, а закодуємо й записуємо на дошці: 20.21.1.4.18.12.17.19. 3.7.21.29.11.18.11, 30.19.2 20.21.11.18.1.14.17.18.12. 19.3.19.16.19.6.12.23.11 22.7.21.7.6.11.18.19.32. Інокомуніканти отримують завдання розкодувати вислів, поданий у листі Г. Сковороди до М. Ковалинського від 29 серпня 1763 р., скориставшись дешифратором українського алфавіту, який записаний у адаптованій до роботи таблиці 1.

Таблиця 1

Код українського алфавіту							
А	Б	В	Г	Ґ	Д	Е	Є
1	2	3	4	5	6	7	8
Ж	З	И	І	Ї	Й	К	Л
9	10	11	12	13	14	15	16
М	Н	О	П	Р	С	Т	У
17	18	19	20	21	22	23	24
Ф	Х	Ц	Ч	Ш	Щ	Ю	Я
25	26	27	28	29	30	31	32

Етап сприймання постаті українського філософа пов'язаний із тезою Г. Сковороди, сформульованою в листі до М. Ковалинського від 1 грудня 1762 р.: «Хто добре загорівся, той добре почав, а добре почати – це наполовину завершити» [2, с. 251]. У презентації «Мистецька Сковородіана» висвітлюємо слайд із таблицею 2: зображенням сходин, клітини яких заповнено буквами, що входять до складу прізвищ митців Сковородіани та самого філософа.

Таблиця 2

Ступені підйому									
				Ш	У	П	Т	А	
		Ф	Е	Д	О	Р	О	В	А
С	К	О	В	О	Р	О	Д	А	

Важливим етапом у вивченні мови є робота зі словником. Так, на занятті звертаємо увагу на поняття: етнолялька; етномодель; порцелянова, текстильна ляльки; реконструювати, мотто, генетичний спогад.

Протягом заняття іншомовних студентів ознайомлюємо з текстом «4 топ-факти з творчості Тетяни Федорової» для аудіювання: «Тетяна Федорова – етнолялькарка, заслужена майстриня народної творчості

України. Уперше вона реконструювала у формі етномоделей зразки народного одягу різних українських регіонів, а також історичного костюма. Ірпінська майстриня має близько 600 порцелянових і текстильних ляльок. Більшість із них перебувають у приватних колекціях Канади, США, Франції, Великобританії, Німеччини, Нідерландів, Іспанії, Італії, Ізраїлю, Китаю, Сингапуру, Японії тощо. Роботи Тетяни Федорової експонуються в Національному музеї архітектури й побуту України, Музеї-будинку Павла Тичини (с. Піски Чернігівської обл.), у Сингапурському музеї MINT, Ірпінському історико-краєзнавчому музеї.

2. Вона реконструювала у формі ляльок такі історичні постаті: Байда (Вишневецький), гетьман Богдан Хмельницький, гетьман Іван Мазепа, гетьман Пилип Орлик, полковник, герой Берестецької битви Іван Богун, Київський митрополит Петро Могила, князь та княгиня Острозькі, Роксолана й Сулейман Пишний, філософ Григорій Савич Сковорода та інші. Також героями її робіт ставали літературні та міфічні персонажі.

3. Коли Тетяна Федорова ілюструвала своїми роботами ювілей Тараса Шевченка, то в неї народилися такі рядки: «Ну що б, здавалося, ляльки // Дитяча забавка – та й годі // Та спогад лине у віки, // Мій генетичний спогад». Саме в цих словах – мотто багаторічної діяльності майстрині. Лялька – це втілення нашої української ментальності, генетичного коду, який передається від покоління до покоління. «Я кодую, хто хоче – зрозуміє», – каже майстриня.

4. Ну що б, здавалося, ляльки... Це справжнє диво. Береш до рук і найперше відчуваєш любов. У маленькій ляльці закодований глибокий зміст, справжня філософія життя українців. Саме тому етнографічна лялька – найкращий подарунок, який здатен розчулити, надихнути, розказати історію, та, зрештою, просто усміхнутися. Саме тому українську етнографічну ляльку так люблять у різних частинах світу» [3].

Завдання:

1. Закінчити речення на основі прослуханого тексту.

А) Тетяна Федорова – ...

Б) Також героями її робіт ставали ...

В) Лялька – це втілення нашої ...

Г) Ну що б, здавалося, ...

2. Знайти у тексті дієслова, що відповідають на питання що зробила?

Українське образотворче мистецтво має багато варіантів портретів філософа, а мистецтвознавство – коментарі до них. Тому доцільно залучити інокомунікантів до участі в грі «Розмова з екопроекцією Григорія Сковороди» за монологічним текстом про знану лялькарку:

– Привіт! Як справи?

- Привіт! Усе гаразд. А в тебе?
- У мене все добре!
- Ти знаєш, що завтра у Грейн Мунії день народження.
- Справді? А яке завтра число?
- 3 грудня.
- Так, справді. Я й забув. А що ми їй подаруємо?
- Не знаю. Що Грейн любить?
- Вона колекціонує незвичайні ляльки.
- Пропоную подарувати їй еколяльку Григорія Сковороди. Цікаво, що у нього теж день народження 3 грудня.
- Гаразд, але я не знаю, де в Ірпені можна купити такий експонат.
- Я бачив еколяльку в Історико-краєзнавчому музеї Ірпеня.
- А де він знаходиться?
- У центрі, біля пам'ятника Тарасу Шевченку.
- Добре, ходімо. Сподіваюся нам пощастить придбати для Грейн Мунії такий знаковий сувенір. Це буде незвичайний подарунок з України.

Упроваджений прийом допоможе інокомунікантам уявити людину, якою була модель еколяльки, сприятиме формуванню комунікативних умінь чужомовних студентів.

На завершення розмовної теми звертаємося до прийому навчального читання тексту «Лауреат Міжнародної премії ім. Григорія Савовича Сковороди з Одеси»: «Дмитро Шупта – письменник (автор майже півсотні книжок!), лікар і викладач. Він є лауреатом Міжнародної премії ім. Григорія Савовича Сковороди (1992). Його становлення відбувалося в Одесі. Після праці на морзаводі закінчив медичне училище та Кримський медичний інститут. Був період, коли він в Ірпінському будинку творчості письменників працював лікарем. Десять років на дванадцять вечора проходив повз шостий корпус. Інтуїція потягла його в яскраво освітлений вестибюль із розчиненими дверима. На килимі лежав чоловік у крові. То був Станіслав Тельнюк. Кров була специфічна, шлункова. Така кровотеча буває, коли виразка проїдає крупну судину або коли пухлина розпадається. Він моментально викликав швидку допомогу. Тобто він опинився у потрібний час у потрібному місці!

Тепер він живе в Одесі й пише праці українською мовою» [1, с. 16].

Завдання: поставте таке питання до тексту, щоб відповідь можна було дати одним – двома словами? Наприклад: «Кого врятував Д. Шупта?» – «Станіслава Тельнюка».

Висновки. Отже, формування навичок спілкування українською мовою важливо здійснювати, орієнтуючись на календар пам'ятних дат. Важливо знайомити іноземних студентів із географією країни

перебування, історичними постатями європейського рівня, зокрема Григорія Сковороди, сучасними надбаннями культури, що сприяє інтересу до держави та налагодження міжнаціональних взаємин, позитивному іміджу України у світі.

### **Список використаних джерел:**

1. Коскін В. Дмитро Шупта: мусимо вилікуватися від хаосу // Шупта Д. Р. Бібліографічний покажчик. Одеса, 2018. 141 с. [http://catalog.odnb.odessa.ua/ONNB\\_ec/NashiVid/sPersonalii/381422.pdf](http://catalog.odnb.odessa.ua/ONNB_ec/NashiVid/sPersonalii/381422.pdf)
2. Сковорода Г. Твори : у 2 т. Т. 2 : Трактати. Діалоги. Притчі. Переклади. Листи.К. : АТ «Обереги», 1994. – (Гарвард. Б-ка давнього укр. письменства). 480 с.
3. <https://uain.press/blogs/yak-ukrayinska-lyalka-pidkoryla-frantsuzke-misto-1133671>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-279-4-80>

**Бурнос Є. Ю.**

*старший викладач кафедри мовної підготовки іноземних громадян,  
Сумський державний університет*

### **ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНІ ЗНАННЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ**

Сучасна концепція мовної освіти акцентує увагу на необхідності ознайомлення з культурою країни, мова якої вивчається, в процесі викладання будь-якої мови як іноземної, що актуалізує проблему використання лінгвокраїнознавчих матеріалів у процесі навчання української мови як іноземної. Акумулюючи в собі всі вияви буття етносу, мова є невичерпним джерелом інформації про історію, звичаї, традиції, матеріальної культури й духовного життя нації. Пізнання іноземним студентом мови як феномена національної культури сприяє формуванню соціолінгвістичної компетенції – здатності користуватися мовними формами, доцільними в певному соціолінгвістичному контексті, відповідно, дає можливість адекватної взаємодії та взаєморозуміння людей в умовах іншомовної культури.

Через відсутність знань соціокультурного фону тієї країни, мова якої вивчається, неможливо сформувати комунікативну компетенцію мовця,